

Azərbaycan əraziləri Ermənistanın işğalı altında olan zaman əsirlikdə və girovluqda saxlanılmış şəxslər ifadə veriblər

Ermənistanın Azərbaycana qarşı hərbi təcavüzü nəticəsində sülh və insanlıq əleyhinə cinayətlər, müharibə cinayətləri, o cümlədən təcavüzkar müharibənin hazırlanması və aparılması, soyqırımı, müharibə qanunlarını və qaydalarını pozma, habelə terrorçuluq, terrorçuluğu maliyyələşdirmə, hakimiyyəti zorla ələ keçirmə, onu zorla saxlama və digər çoxsaylı cinayətlər törətməkdə təqsirləndirilən Ermənistan Respublikasının vətəndaşları Arayik Harutyunyan, Arkadi Qukasyan, Bako Sahakyan, Davit İsxanyan, David Babayan, Levon Mnatsakanyan və digərlərinin barəsində olan cinayət işləri üzrə açıq məhkəmə prosesinin baxış iclası iyulun 11-də davam etdirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Bakı Hərbi Məhkəməsində hakimlər Zeynal Ağayevin sədrliyi ilə, Camal Ramazanovdan və Anar Rzayevdən ibarət tərkibdə (ehtiyat hakim Günel Səmədova) keçirilən məhkəmə iclasında təqsirləndirilən şəxslərin hər biri bildikləri dildə tərcüməçi, həmçinin müdafiələri üçün vəkillərlə təmin olunub.

İclasda təqsirləndirilən şəxslər, onların müdafiəçiləri, zərərçəkmiş şəxslərin bir qismi, onların hüquqi varisləri və nümayəndələri, həmçinin dövlət ittihamını müdafiə edən prokurorlar iştirak ediblər.

Hakim Zeynal Ağayev prosesdə ilk dəfə iştirak edən zərərçəkmiş şəxslərə məhkəmə heyətini, dövlət ittihamını müdafiə edən prokurorları, tərcüməçiləri və s. təqdim edib, habelə onların qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş hüquqlarını və vəzifələrini izah edib.

Zərərçəkmiş şəxs Mehriban Bəkirova ifadəsində 1992-ci il fevralın 25-dən 26-na keçən gecə Xocalı soyqırımı zamanı Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən girov götürüldüyünü, Xankəndiyə aparılaraq orada 10 gün girov saxlandığını bildirib. Həmin vaxt onun 4 yaşlı övladı, o cümlədən bir neçə günlük Günay adlı körpəsi olub. Yaşayırmlıq oğlu başından qəlpə xəsarəti alıb. Girovluqda işgəncələrə məruz qalıb, ondan Xocalı aeroportunda polis qismində çalışan həyat yoldaşı Abdulla Həmzəyev barədə məlumatlar tələb edilib. Qızı Günay girovluqda zərbələr alması səbəbindən 15 yaşında dünyasını dəyişib.

O, dövlət ittihamçısı Vüsal Abdullayevin sualına cavabında soyqırımından

əvvəl də Xocalının mütəmadi olaraq atəşə tutulduğunu, buna görə də zirzəmiyə sığındıqlarını, körpəsini fevralın 23-də zirzəmidə dünyaya gətirdiyini söyləyib. Bildirib ki, girovluqda olarkən körpəsi ondan alınıb. Üç gün sonra Viktoriya adlı qeyri-erməni millətindən olan qadın körpəsini taparaq yanına gətirib.

Bu zaman məhkəmədə jurnalist Viktoriya İvlevanın (müxtəlif qəzetlərdə çalışmış hərbi fotomüxbir Viktoriya İvlevanın Xocalıda çəkdiyi fotolar "Müharibə cinayətinin Xocalı şahidi. Ermənistan müttəhim kürsüsündə" kitabında da yer alıb - red.) "Moskovskiyə novosti" qəzetində dərc olunmuş, özünün də fotosu yer alan qəzet səhifəsi nümayiş etdirilib. M.Bəkirova onlara kömək edən qadının fotodakı şəxs olduğunu təsdiqləyib.

Xocalı şəhər sakini Mürsəl İlyasov bildirib ki, Ermənistan silahlı qüvvələri 1992-ci il fevralın 25-dən 26-na keçən gecə hücum edəndə o və ailə üzvləri qonşuları Osman Həmdiyyəvin zirzəmisinə sığınmışlar. Həmin vaxt orada 4 ailənin üzvləri, ümumilikdə 26 nəfər olub. Zirzəmiyə qumbara atılıb, ora atəşə tutulub. Nəticədə o, üzündən, sol qolundan və sağ əlinin barmaqlarından xəsarətlər alıb. Yaşadığı küçədəki evlərin əksəriyyəti, o cümlədən onların evi yandırılıb, 92 yaşlı nənəsi də evdə yanaraq ölüb. Zərərçəkmişin atası Məhəmməd İlyasov gözlərinin qarşısında güllələnib. Qardaşı Əhməd İlyasov da Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən öldürülüb.

Ermənistan silahlı qüvvələri onları girov götürüb Xankəndiyə aparıblar. M.İlyasov dövlət ittihamçısı Təranə Məmmədovanın sualına cavabında bildirib ki, girovluqda olan zaman işgəncələrə məruz qalıb, döyülüb. Bir neçə gün sonra Azərbaycan hərbcilərinə təhvil verilib.

Zərərçəkmiş şəxs Ələvsət Quliyev bildirib ki, Xocalı şəhərində ailəsi ilə yaşayıblar. 1992-ci ildə soyqırımından əvvəl - yanvarın 21-də postda olarkən ermənilər tərəfindən açılan atəş nəticəsində başından güllə ilə yaralanıb. Fevralın 25-dən 26-na keçən gecə şəhərə hücum edilərkən zirzəmidə gizlənib. Baş Prokurorluğun Dövlət ittihamının müdafiəsi üzrə idarəsinin şöbə rəisi Nəsir Bayramovun sualına cavabında bildirib ki, Ermənistan silahlı qüvvələri şəhərə daxil olarkən oranı tərk edərək Ağdam rayonuna gəlib.

Baş prokurorun böyük köməkçisi Vüsal Əliyevin suallarını cavablandıran zərərçəkmiş Əvəz Abbasov Kərkicahan sakini olduğunu, 1989-cu ildə ermənilərin onun və qardaşının üzərinə qumbara atdığını deyib. O bildirib: "Mən üçüncü sinif şagirdi idim, qardaşım Eyvaz birinci sinifdə oxuyurdu. Bir qrup şəxs yaxınlaşıb dedi ki, biz azərbaycanlılardan qisas alacağıq. Mən kömək üçün adam çağırmaq istəyəndə üstümüzə qumbara atdılar. Qardaşım həlak oldu, mən isə ağır yaralandım. Şuşa, Ağdam və Bakı xəstəxanalarında müalicə olundum".

Digər qardaşının da ermənilər tərəfindən güllələndiyini deyən Ə.Abbasov onun sonradan Şuşanın müdafiəsi uğrunda gedən döyüşlərdə şəhid olduğunu söyləyib.

Qiyas Aliyev ifadəsində Kəlbəcər rayonunun Ağdaban kənd sakini olduğunu, 1992-ci il aprelın 8-də Ermənistan silahlı qüvvələrinin kəndə hücumu zamanı ağır güllə yarası aldığını bildirib. Baş prokurorun xüsusi tapşırıqlar üzrə köməkçisi Tuqay Rəhimlinin sualına cavabında deyib ki, kənddə evlər yandırılıb, mülki şəxslər, o cümlədən qohumları qətlə yetirilib. Kənd sakinlərindən 4 nəfəri tankla əzib qətlə yetiriblər.

"Hadisə zamanı hamı evdən çıxıb. Əmim baxıb ki, 5 yaşlı qız çıxmayıb. Girisib evə, qızı kürəyinə alıb çıxanda qapının ağzında onların ikisinə bir güllə vurulub. Əmim həlak olub, qız isə yaralı idi, can verirmiş. Onu aparıb yaxınlıqdakı torpağı qazıb, yaralı vəziyyətdə oraya basdırmışdılar. Həmin vaxt əmimgilin bir qonşusu yaxınlıqda gizlənib, baş verənləri görmüş. Erməni hərbcilər getdikdən sonra qonşu onların basdırıldığı yeri qazıb və qızın meyitini çıxarıb", - deyərək əlavə edib.

Sadiq Rəhimov ifadəsində 1991-1993-cü illərdə Azərbaycan ərazilərinin

müdafiəsi üçün döyüşlərdə iştirak etdiyini, Suqovuşanda yaralandığını deyib. "Orada Yevlaxdan olan yaralı bir əsgərin üstündən ermənilərin tankla keçdiyini görmüşəm", - deyərək zərərçəkmiş əlavə edib.

Tünzalə Paşayeva ifadəsində Xocalı sakini olduğunu, 1992-ci il fevralın 25-dən 26-na keçən gecə Ermənistan silahlı qüvvələrinin şəhərə hücum etdiyini bildirib. O, ailə üzvləri ilə Kətik meşəsinə sığınmış, sonra isə girov götürülmüşlər.

Girov götürülməzdən əvvəl Ermənistan silahlı qüvvələrinin hərbciləri onun bibisi oğlu Mehdi Həsənovu güllələyib qətlə yetiriblər.

Zərərçəkmiş şəxs Validə Nəsimova ifadəsində Xocalı soyqırımı zamanı yaralandığını bildirib. O, dövlət ittihamçısı Fuad Musayevin sualına cavabında hadisələr zamanı qardaşının iki övladının öldürüldüyünü, anasının, gəlinlərinin yaralandığını söyləyib və deyib: "Mənim öz uşağım meşədə qalmışdı. Bir sutkadan sonra donmuş vəziyyətdə gətirildilər".

Rəşad Əliyev ifadəsində 1992-ci ildə azyaşlı ikən Ermənistan silahlı qüvvələrinin açdığı atəş nəticəsində yaralandığını bildirib.

Müşfiq Sadiqov ifadəsində Xocalı soyqırımı zamanı atasının yaralandığını, yaxın qohumlarının qətlə yetirildiyini bildirib. O, hadisələr zamanı digər mülki insanların da öldürüldüyünü, evlərin talan olunduğunu və yandırıldığını, sağ qalanların müxtəlif üsullarla aldadılaraq girov götürüldüyünü söyləyib: "Məsələn, ermənilər qaz borusunu deşib yandırmışdılar, özləri də gizlənmışdi. Soyuq havada qızınmağa gələn mülki azərbaycanlıları dərhal girov götürürdülər".

Samirə Ələsgərova ifadəsində 1998-ci il avqustun 26-da atası Mirzə Ələsgərovla birlikdə Tovuz rayonunun

Şıxheybət kəndində, özlərinə məxsus əkin sahəsində Ermənistan silahlı qüvvələrinin hərbciləri tərəfindən girov götürüldüyünü bildirib. Üç gün sonra Azərbaycan tərəfə təhvil veriliblər.

Elfaq Hacıyev ifadəsində bildirib ki, 1993-cü il iyunun 12-də Azərbaycan ərazilərinin müdafiəsi uğrunda gedən döyüşlərdə Ağdamın Mərzili kəndində yaralanıb və Ermənistan silahlı qüvvələrinin hərbciləri tərəfindən əsir götürülüb. Əsirlikdə olarkən ona çoxlu işgəncələr verilib, o cümlədən sinəsinə xaç çəkilib, qızıl dişləri zorla çıxarılıb. Şuşa həbsxanasında işlədilən zaman dəmir borunu erməni nəzarətçinin göstərdiyi yerə qoyarkən onu elektrik cərəyanı vurub. O, huşunu itirib. Gözlərini açanda Xankəndidəki uşaq xəstəxanasında olduğunu bilib. Əsirlikdə 9 ay 18 gündən sonra Azərbaycana təhvil verilib.

Zərərçəkmiş Umud Ayyazov ifadəsində Azərbaycan ərazilərinin müdafiəsi uğrunda gedən döyüşlərdə Çənlibel adlı ərazidə yaralandığını söyləyib.

Mətləb Allahverdiyev ifadəsində Goranboy rayonunun Tapqaraqoyunlu kənd sakini olduğunu, 1993-cü il mayın 16-da ailəsinə məxsus kartof sahəsində işləyərkən özünün, atası Şirəslanın, qardaşı Kamilin, Şakir Kazımovun və Faiq Həsənovun girov götürüldüyünü bildirib. Onlar təxminən 25 gün Azərbaycanın həmin vaxt Ermənistan silahlı qüvvələrinin işğalı altında olan ərazilərində saxlanılıb, daha sonra İrəvana aparılıb. Girovluq müddətində M.Allahverdiyevə və digər azərbaycanlı girovlara işgəncələr verilib, onlar vəhşicəsinə döyülüb. 1993-cü il sentyabrın 28-də Azərbaycana təhvil verilib.

Arif Musayev ifadəsində 1992-ci il mayın 10-da Tovuz rayonunun Əlibəyli kəndində Ermənistan silahlı qüvvələri-

nin atdığı mərminin partlaması nəticəsində yaralandığını bildirib və əlavə edib: "On dəfə əməliyyat olunmuşam, hələ də ağrılarla yaşayıram".

Ifadə verən zərərçəkmişlər - Xaliq İsgəndərov və Eldar Qasimov 1992-ci, Namiq Nağıyev isə 1993-cü ildə yaşadıkları Tovuz rayonunun Əlibəyli kəndində Ermənistan silahlı qüvvələrinin təxribatları nəticəsində xəsarət aldıklarını bildiriblər. E.Qasimov minaatan mərmisinin partlaması nəticəsində sağ gözünü itirib.

İdris Aslanov ifadəsində 1996-cı ildə Tovuz rayonunda mal-qaranı örüşdə otarkən Ermənistan silahlı qüvvələrinin hərbciləri tərəfindən girov götürüldüyünü deyib. O, girovluqda döyülüb, işgəncələrə məruz qalıb. Bir ay sonra girovluqdan azad olunaraq geri qaytarılıb.

Novruz Novruzov ifadəsində Azərbaycan ərazilərinin müdafiəsi uğrunda döyüşərkən əsir götürüldüyünü, əsirlikdə işgəncələrə məruz qaldığını, təxminən 20 gün sonra Azərbaycana təhvil verildiyini deyib.

Yaşar Tağıyev ifadəsində 1992-ci və 1993-cü illərdə Azərbaycan ərazilərinin müdafiəsi uğrunda gedən döyüşlərdə yaralandığını söyləyib.

Rauf Mehtiyev ifadəsində 15 yaş olarkən mal-qara otarkən Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən girov götürüldüyünü, girovluqda 18 gün qaldığını bildirib.

Zərərçəkənlər, həmçinin təqsirləndirilən şəxslərin, onların müdafiəçilərinin və özlərinin nümayəndələrinin suallarını cavablandırıblar.

Məhkəmə prosesi iyulun 14-də davam etdiriləcək.

Qeyd edək ki, Ermənistan dövlətinin, onun dövlət qurumlarının vəzifəli şəxslərinin, hərbi qüvvələrinin və qanunsuz silahlı birləşmələrin bilavasitə rəhbərliyi və iştirakı, şifahi-yazılı qaydada verdiyi tapşırıq, göstəriş və təlimatları, maddi, texniki, şəxsi heyətlə verdiyi dəstəyi, mərkəzi qaydada idarəçiliyi əsasında, eləcə də ciddi nəzarəti altında Azərbaycan ərazisində daxili və beynəlxalq hüquq normalarına zidd şəkildə, Azərbaycana hərbi təcavüz etmək məqsədilə yaradılmış, həmçinin Köçəryan Robert Sedraki, Sarkisyan Serj Azati, Manukyan Vazgen Mikaeli, Sarkisyan Vazgen Zaveni, Babayan Samvel Andra-

niki, Balasanyan Vitali Mikaeli, Balayan Zori Hayki, Ohanyan Seyran Muşeqi, Qaramyan Arşavir Surenoviç, Melkonyan Monte Çarlz və digərlərinin rəhbərliyi, bilavasitə və dolaylı iştirakları ilə Ermənistan dövləti, o cümlədən sözügedən cinayətkar birlik tərəfindən aparılan təcavüzkar müharibənin gedişində törədilmiş çoxsaylı cinayət faktlarına dair cinayət işi üzrə 15 təqsirləndirilən şəxs ittiham edilir.

Həmin şəxslər, yəni Harutyunyan Arayik Vladimiri, Qukasyan Arkadi Arşaviri, Sahakyan Bako Sahaki, İsxanyan Davit Rubeni, Manukyan David Azatini, Babayan David Klimi, Mnatsakanyan Levon Henrikoviç, Beqlaryan Vasili İvani, Qazaryan Erik Roberti, Allahverdiyən Davit Nelsoni, Stepanyan Qurgen Homeri, Balayan Levon Romiki, Babayan Madat Arakeloviç, Martirosyan Qarık Qriqori, Paşayan Melikset Vladimiri Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 100 (təcavüzkar müharibəni planlaşdırma, hazırlama, başlama və aparma), 102 (beynəlxalq müdafiədən istifadə edən şəxslərə və ya təşkilatlara hücum etmə), 103 (soyqırımı), 105 (əhalini məhv etmə), 106 (köləlik), 107 (əhalini deportasiya etmə və ya məcburi köçürmə), 109 (təqib), 110 (insanları zorakılıqla yoxa çıxarma), 112 (beynəlxalq hüquq normalarına zidd azadlıqdan məhrum etmə), 113 (işgəncə), 114 (muzdluluq), 115 (müharibə qanunlarını və adətlərini pozma), 116 (silahlı münafişə zamanı beynəlxalq humanitar hüquq normalarını pozma), 118 (hərbi soyğunçuluq), 120 (qəsdən adam öldürmə), 192 (qanunsuz sahibkarlıq), 214 (terrorçuluq), 214-1 (terrorçuluğu maliyyələşdirmə), 218 (cinayətkar birlik (təşkilat) yaratma), 228 (qanunsuz olaraq silah, onun komplekt hissələrini, döyüş sursatı, partlayıcı maddələr və qurğular ələ etmə, başqasına vermə, satma, saxlama, daşıma və gözdirmə), 270-1 (aviasiya təhlükəsizliyinə təhdid yaranan əməllər), 277 (dövlət xadiminin və ya ictimai xadimin həyatına sui-qəsd etmə), 278 (hakimiyyəti zorla ələ keçirmə və onu zorla saxlama, dövlətin konstitusiyaya quruluşunu zorla dəyişdirmə), 279-cu (qanunvericiliklə nəzərdə tutulmayan silahlı birləşmələri və qrupları yaratma) və digər maddələri ilə ittiham olunurlar.